

Asia: Honkamäki-Viidankangas-tuulivoimahanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-arviointiselostus) (POSELY/997/2023)

Pohjois-Savon ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Pohjan Voima Oy suunnittelee 31 voimalan (kokonaiskorkeus 295 m) tuulivoimahanketta Sonkajärven Honkamäki-Viidankankaan alueelle. Hankkeen sähkönsiirron osalta tarkastellaan 400 kV:n ilmajohtoa lisälmeen Fingridin Tervakorven sähköasemalle. Hankkeen pinta-ala on n. 5 576 ha.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy kalastoon ja Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Luke näkee puutteena, että hankealueen metsäkanalintuja on kartoitettu vain yhtenä vuonna. Useampana peräkkäisenä vuonna tehty soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys, sillä soidinten esiintyminen riippuu tällä syklisellä lajiryhmällä mm. alueen sen hetkisistä kanalintukannoista. Myös soidinten havaittavuus vaihtelee vuodesta toiseen esimerkiksi kevään edistymisestä ja sääoloista riippuen. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle ja siten lisää epävarmuutta. Tällöin tulosten tulkinnessa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen.

Hankevaihtoehdossa 1 lähin voimala sijoittuu 380 m päähän lähimmästä soitimesta ja vaihtoehdossa 2 lähin voimala sijaitsee n. 580 m päässä. Tämänhetkisen kirjallisuuden valossa törmäysriskin lisäksi metsäkanalinnut saattavat välttää tuulivoimalaa ympäröivää aluetta tai käyttää sitä vähemmän lisääntymisaikana (soidinajan lisäksi myös poikasten kasvatukseen liittyvä habitaatinvalinta) lajista riippuen n. 500–600 m säteellä ja metson tapauksessa jopa yli 1000 m säteellä (mm. Coppes et al. 2020A). Saksassa, Ruotsissa ja Itävallassa tehdyssä tutkimuksessa ei ollut mitään viitteitä siitä, että metsot tottuisivat tuulivoimaan edes 8 vuoden aikana (Coppes et al. 2020B). Täten tuulivoimaloiden vaikutus metsäkanalintuihin ei välttämättä ulotu vain rakentamisen ajalle ja alueelle. Luke näkee, että suunnitellut etäisyydet voimaloiden ja metsosoitimen välillä ovat olemassa olevan kirjallisuuden perusteella riittämättömät.

Yhteisvaikutusten osalta selostuksessa todetaan, että mm. alueella harjoitettava metsätalous pirstoo metsäkuvioita huomattavasti laajemmin kuin tuulivoimalat. Lisäksi todetaan, että maakuntatasolla rakentamatonta ja oijittamatonta erämaista metsä- ja suoaluetta löytyy moninkertaisesti suhteessa tuulivoimala-alueisiin.

Tältä osin Luke huomauttaa, että tapauksissa, joissa elinympäristö muuttuu lajille käyttökelvottomaksi ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. Hieman pidemmällä, muutaman vuoden aikavälillä, voi olla yhdentekevää populaatiotasolla, siirtykö yksilöt muualle vai kuolivatko ne heti. Lisäksi useiden tuulivoimahankkeiden myötä mahdollinen vaikutus kumuloituu.

Luke näkee, että on tärkeää huomioida, että nämä mahdolliset vaikutukset tulevat mm. alueen metsätalouden aikaansaamien vaikutusten lisäksi. Eikä siten vertailu eri tekijöiden välillä välttämättä ole mielekästä tai tarpeellista vaikutusten arvioinnin osalta.

Hankealueella tai sen läheisyydessä havaitaan karhun pentueita ja alue sijoittuu Sonkajärven susireviirille (perhelauma). Luke näkee, että tehtyjen selvitysten perusteella on hyvin mahdollista, että hankealue sijoittuu suurpedoille lisääntymisen ja levähtämisen kannalta tärkeään elinympäristöön.

Luke huomauttaa, että kyseessä on luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja, jolloin näiden lisääntymis- ja levähdyspaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Luontodirektiivin tulkintaohjeiden mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tulee suojella myös silloin, kun ne hylätään, mutta on riittävän todennäköistä, että laji palaa näille paikoille. Näin ollen sellaista häirintää hankkeen ei tule aiheuttaa, missä lajin yksilöt joutuisivat lisääntymisen tai levähtämisen (talvipesä) osalta turvautumaan väistämiseen.

Lajiston totumisesta tuulivoimaan, ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Luke huomauttaa, että olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita. Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen, mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta (esim. pirstoutumisen myötä), vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

Hankkeen ja kaavoituksen tulevilla vaiheilla on tärkeää huomioida yhteisvaikutukset lähiseudulle sijoittuvien isojen tuulivoimahankkeiden kanssa. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot.

Luke huomauttaa myös, että luonnonvarainen taimen leveyspiirin 67000' eteläpuolella on Suomessa luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Taimenkantojen elinvoimaisuuden varmistamiseksi mm. säädellään kalastusta ja tehdään mittavia elinympäristökunnostuksia. Taimenen kannalta on olennaista suunnitella työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin: valumavesien ohjailu, ojien selkeytysaltaat, maansiirtotöiden ajoitus, voimaloiden, sähkönsiirtolinjojen ja huoltoteiden sijoitus alueelle on tehtävä lähivesistöt huomioiden. Samoin on vältettävä esim. teiden rakentamista purojen ja muiden uomien yli, ja jos niitä tehdään, ne on toteutettava siten, ettei muodostu pysyviä eikä tilapäisiä vaellusesteitä.

14.8.2024

2288/00 04 05/2024

Luke huomauttaa, että tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. Vaikutusten mitta saattaakin siten poiketa tästä selostuksessa annetusta arviosta, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä. Luke näkee, että hankkeen ja kaavoituksen tulevaisu vaiheissa on tärkeää huomioida yhteisvaikutukset lähiseudulle sijoittuvien isojen tuulivoimahankkeiden kanssa, sillä ne muodostavat laajoja tuulivoima-alueita metsäpeurojen ja suurpetojen kannalta tärkeille alueille. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. Taimenen kannalta on olennaista suunnitella työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin. Teiden rakentamisesta ei tule ei muodostua pysyviä eikä tilapäisiä vaellusesteitä

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 14.08.2024 klo 15:29:00.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Ari Leskelä

Liitteet:

Tiedoksi: